

CSEH TÖRVÉNYCSAVARÁSOK.

— *A magyar illetőségi törvények cseh alkalmazása.*

CSONKA-MAGYARORSZAGNAK ezernyi baja között egyik legnagyobb az, hogy a nyugdíjasoknak olyan viszonylagosan nagy tömegéről kell gondoskodnia, mint még talán soha egy államnak sem. Nagy-Magyarországnak 62.000 Nyugdíjasa volt, s régi területét kétharmad részben elvesztette. Csonka-Magyarországnak ennek arányában legfeljebb 25.000 nyugdíjasa lehetne, a valóságban azonban a nyugdíjasok létszáma meghaladja a százezret. Mindez pedig csak azért van így, mert az utódállamok a területszerzésnek csak az előnyeit kívánták a maguk számára biztosítani, a terheket azonban annál nagyobb buzgalommal igyekeztek magukról elhárítani és nem voltak válogatósak az eszközökben, hogy ezt minél alaposabban el is ériék.

É cél elérése érdekében pedig különösen kecsgetető volt számukra

olyan eszközöknek a felhasználása, amelyek az említett cél mellett — nékik ugyancsak fontos — célokat is szolgáltak.

Külső megjelenésében a legkevésbé brutális, a legkendőzöttebb, de hatásában rájuk nézve a legeredményesebb s a magyarságra a leggyilkosabb módszer volt az, amelyet a cseh kormány alkalmazott egy előre jól átgondolt, minden részletében gondosan kieszelt tervnek céltudatos keresztülvitelére. Ezt a tervet, ezt a módszert fogom az alábbiakban megismertetni és csak azt kívánom előrebocsátani, hogy a cseh kormány, amely a szóban lévő módszert alkalmazta, szocialista többségre támaszkodott, maga is ilyen összetételű volt és pompásan megszervezett sajtópropagandája révén gondoskodott arról, hogy a Csehszlovák Köztársaságot mint a legdemokratikusabb államot állítsa a világ közvéleménye elé.

A cseh hatóságok nyilvánvalóan felülről nyert utasítás alapján berendezkedésük első percétől kezdve főfeladatuknak tekintették, hogy a magyar intelligenciát, a volt magyar felvidék, a mai Szlovénia és Ruszákra területéről minél előbb eltávolítsák.

Ez három fontos okból volt szükséges. Először azért, hogy a magyar nép tömegei ekként intelligens vezetők nélkül maradván, az egyidejűleg hatalmas arányokban is megindított elnemzetlenítési politika szabad prédáivá váljanak, másodsor azért, hogy a magyar közalkalmazottak helyére a világ minden részéből „hazahívott“ cseh származású embereket ültessenek, harmadsor pedig azért, hogy megszabaduljanak a volt magyar alkalmazottak és nyugdíjasok illetményeinek fizetési kötelezettségétől.

Eme három cél elérésére legalkalmasabbnak látszott a magyar közalkalmazottak községi illetőségének a fessegetése, mert amennyiben megállapítani sikerült, hogy valaki a jelenleg csehszlovák területen fekvő községek egyikében sem szerzett községi illetőséget, akkor már volt ürügy kimondani rá, hogy mivel illetősége nincs, állampolgársága sincsen, tehát csehszlovák közalkalmazott vagy nyugdíjas nem lehet és az államtól semmire igényt nem tarthat.

Ehhez az egész akcióhoz alapot és ürügyet a cseh kormánynak a szerencsétlen trianoni békeszerződésnek ama rendelkezése szolgált, hogy csehszlovák állampolgárnak csak az tekintendő, aki már 1910. évi január hó 1-én azon a területen községi illetőséget szerzett.

Arról azonban, hogy a trianoni szerződés ilyen rendelkezést fog tartalmazni, a volt magyar felvidéken 1919-ben, mikor a csehek bejöttek, természetesen senkinek fogalma nem volt, ellenben, hogy a cseh hatóságok tudták már, hogy ők követelni fogják a megkötendő békeszerződésben egy ilyen rendelkezésnek a felvételét, s tudták már azt is, hogy ilyen rendelkezés a békeszerződésbe fel is fog vétetni, az kitűnik abból, hogy ahol csak megjelentek, mindenütt követelni kezdték a lakosságtól, főleg a tisztviselőktől, hogy illetőségi bizonyítványukat mutassák fel, s akinek ilyen még nincs, az vétesse fel magát valamely községbe, mert ilyen bizonyítványra ezentúl szükség lesz, a nélkül például útlevelet senki sem kaphat.

Mi sem természetesebb, minthogy az érdekeltek — akiknek eddig soha életükben illetőségi bizonyítványra szükségük nem volt — siettek magukat a község kötelékébe formális határozattal is felvétetni.

Mikor azután a trianoni békeszerződés megkötött, a cseh hatóságok részéről országszerte megindult a hajsza és mindenkitől követelték illetőségi bizonyítványának felmutatását, illetve most már annak beigazolását is, hogy az illető már 1910. évi január hó 1-én valamely ottani községben illetőséggel bírt.

Kezdetben senki sem sejtette még, hogy ez új hatósági akció mögött milyen hátsó gondolat lappang, senki sem gondolt arra, hogy ez lesz a cseh

kormány kezében a legveszedelmesebb fegyver, amellyel az emberek tízezeit máról-holnapra hontalanná és földönfutóvá lehet tenni, mert még álmában sem képzelte senki, hogy a magyar törvénynek magyar területen történt alkalmazásához utólag tíz év múlva egy másik állam önkényesen és célzatosan olyan magyarázatot fűzhessen, mely az egész magyar joggyakorlattal homlokegyenest ellenkező.

Magyarországon ugyanis az volt a helyzet, hogy községi illetőség igazolására soha senkinek szüksége nem volt, kivéve azt az esetet, amikor valaki teljesen elszegényedvén, a rá nézve illetékes község eltartására szorult vagy ha az illető kórházi ápolási költségeinek a megtérítéséről volt szó. Egyéb vonatkozásban a községi illetőségnek jelentősége nem volt, azt hatóságok előtt, vagy a magánéletben soha igazolni nem volt szükséges s ha itt-ott a kérdés valakire nézve mégis aktuális lett, könnyű volt a bizonyítvány megszerzése az 1886:XXII. törvénycikk 10. §-a alapján, amely szószerint a következőképp rendelkezik:

„Aki azon községből, melynek kötelékében volt, más községbe költözik át, ezáltal a régi községi kötelékből még nem lép ki; ha azonban az új községben négy évig folytonosan lakik, ennek községi terhehez járul és ezen község ellene a 9. §. a), b) és c) pontjaiban megállapított kifogásokat ezen idő alatt nem érvényesíti, ezen község kötelékébe tartozónak s az előbbi községi kötelékből kilépettnek tekintetik, még azon esetben is, ha települési szándékát be nem jelentette; kivéven, ha azon községben, amelyből átköltözött, a községi terhekhez ezen idő alatt is folytonosan hozzájárult, vagy ha ily hozzájárulás nélkül is ő maga előbbi községi illetőségét ugyanezen község beleegyezése mellett fenntartani akarja.“

A cseh hatóságok — eleinte és pedig az első négy évben — elfogadták a községi illetőség igazolását az 1886: XXII. törvénycikk most idézett szakasza alapján, de ezt nem liberálisan alkalmazták — úgy miként a magyar hatóságok, hanem szószerinti — helyesebben betűszerinti értelmezésben, vagyis akként, hogy bár tudták jól, miszerint a magyar törvények alapján az állami, törvényhatósági és községi alkalmazottak fel voltak mentve a községi terhek viselésének kötelezettsége alól, mégis megkövetelték ezektől az alkalmazottaktól is, hogy igazolják, miszerint legalább is az 1906 évi január hó i-től 1910 évi január hó i-ig tartó négy éven át minden évben tényleg fizettek községi adót és ezt oly rigorózus értelemben követelték, hogy például azon községi járulékokat, melyeket a községi adófizetéstől egyébként mentes közalkalmazottak is fizettek — mint például vízvezetési és csatormajarulékokat, házbérfillért és szemétfuvarozási díjakat stb. — nem fogadták el olyan teljesítményekül, melyekkel az illető „a község terhehez járult”. Ennek következtében a község részéről az illető részére kiszolgáltatott illetőségi bizonyítványt érvényesnek nem fogadták el, majd pedig utasították az összes községeket, hogy ne adjanak illetőségi bizonyítványt olyanoknak, akik 1910 évi január hó i-től visszamenőleg legalább is négy éven át községi adót, úgynevezett „községi pótagót” nem fizettek.

A cseh kormány ezen intézkedésének a 236/1920. számú cseh alkotmánytörvény volt az alapja, melynek 9. §-a kimondja, hogy aki csak 1910 évi január 1 után szerzett községi illetőséget, az csak úgy lesz csehszlovák állampolgárrá, ha azt neki, saját kérésére kimondottan elismerték, amit legkésőbb 1921 év végéig kérni kellett. Természetes, hogy ez alapon magyar ember állampolgárságot nem kaphatott.

Hogy a cseh hatóságoknak fentemlített megszorító értelmű törvény-magyarázata milyen abszurdum, e részben legyen elég rámutatni a tényre, hogy a most csehszlovák területen fekvő községek között is volt néhány olyan nagyobb fekvőségekkel bíró gazdag község, ahol a lakók községi pót-

adót egyáltalán nem fizettek. Ilyen volt például Dobsina (Gömör megye). Dolina város kötelékébe tehát a cseh törvényt magyarázat szerint senki sem tartozhatnék és Dobsina a fenti értelemben senki részére községi illetőségi bizonyítványt ki nem állíthatott volna, mert ott községi adót senki sem fizetett.

Am a cseh hatóságok jól tudták, hogy miért ragaszkodtak a törvénynek nem az értelméhez, de a betűjéhez! Ezen az alapon ugyanis módjukban volt a közalkalmazottak és nyugdíjasok legnagyobb részénél megállapítani, hogy nincs községi illetőségük, tehát nincs állampolgárságuk, tehát elveszi tették igényüket állásaikra, fizetésükre és a nyugdíjasok a nyugdíjukra nézve. Sőt odáig mentek, hogy azon tisztviselők egy részénél, akik — mint e cikk írója is — 1919-ben formális határozattal is felvették magukat községi kötelékbe, azzal löttek vissza, hogy 1919-ig nyilvánvalóan nem volt községi illetőségük, mert ha lett volna, akkor 1919-ben nem kérték volna a község kötelékébe való felvételüket.

A fentemlített betűszerinti törvényt magyarázat nemcsak a közalkalmazottak és nyugdíjasok ezreit fösztotta meg megélhetésük minden alapjától és tette őket földönfutókká még akkor is, ha egész életüket a már csehszlovák állam területén élték le, de hontalanná tette a munkások nagy tömegeit is, mert azoknak legnagyobb része ugyancsak nem fizetett községi adót.

Am a cseh hatóságok még ezzel sem voltak megelégedve, mert ez önkényes törvényt magyarázat után még mindig maradtunk számosan olyanok, akiknek házunk, vagy földünk volt, akik tehát községi adót is fizettünk és így a cseh hatóságok részéről kívánt községi illetőségi bizonyítványt fel tudtuk mutatni.

Oly célból tehát, hogy tőlünk is szabadulni tudjanak, egy lépéssel tovább mentek az önkényes törvényt magyarázat terén.

A prágai legfelsőbb közigazgatási bíróság ugyanis 16.455/1923. szám alatt egy konkrét ügyben olyan ítéletet hozott, melyben — ellentétesen a törvény világos rendelkezésével és az egész magyar joggyakorlattal — az 1886. XXII. törvénycikk 10. §-át 1910 év előtti időre is visszamenőleg alkalmazott joghatállyal úgy magyarázta, hogy a községi illetőséget automatic (hallgatagon), a község részéről való kifejezett fölvétel nélkül, senki sem szerezhette meg és nem szerezheti meg, továbbá, hogy a négy évi ottlakásnak a ténye és a községi terhekhez való hozzájárulás a polgárnak csak igényt ad az illetőségre, maga az illetőség pedig csak a község részéről való felvétel tényével áll be.

Amikor a prágai legfelsőbb közigazgatási bíróságnak ezt a szégyenteljes törvénycsavaráson nyugvó ítéletét a cseh kormány hatóságai, mint elvi döntést fogták fel és az illetőségi kérdéseket az egész vonalon ezen az alapon kezdték intézni, ez a minden képzeltet meghaladó önkényes törvényt magyarázat és joggyakorlat természetesen általános megdöbbenést keltett úgyannyira, hogy e fejtetőre állított okoskodáson nyugvó közigazgatási joggyakorlat ellen még csehszlovák oldalról is aggályt támasztottak és a kihatásában a magyarságra nézve végzetes bírói tévedés ellen csehszlovák részről is felszólalások történtek.

Talán elég e helyütt dr. Dérer Iván ügyvéd, volt csehszlovák miniszter, szlovenszkói teljhatalmú miniszternek e tárgyban megjelent és az összes felvidéki lapokban reprodukált tanulmányából a következő szószerint idézett részlet közlése:

„Közismert dolog, hogy a régi Magyarországon a honi illetőségnek nem volt nagy jelentősége, a községek nem vezettek róla nyilvántartást és még Budapesten s más nagyobb városokban sem vezettek jegyzéket a községi illetőséggel bírókról. A régi Magyarország lakosainak legnagyobb része sohasem volt fölvéve

semmiféle községi kötelékbe és hallgatagon illetőségűnek minősített az 1886. évi XXII. törvény xo. §. alapján. Az államfordulat után azonban a honi illetőség kérdése azáltal lett nagyjelentőségű, mert a szerint állapították meg a csehszlovák állampolgárság. A legfelsőbb közigazgatási bíróság határozata alapjaiban ingatta meg Szlovenszko és Ruszinszko sok tízezer békés polgárának állampolgárságát.“

„A Legfelső Közig. Bíróság határozata szerint a honi illetőség meg* szerzéséhez megkívántatok a kimondott fölvétel a község részéről és ennek a fölvételnek a L. K. B. szerint konstitutív jellege van, úgy, hogy a nélkül csak akcesszórius (az atya, férj szerint stb.) honi illetőség lehetséges. Ilyen akcesszórius honi illetőséget felmutatni — azaz kimutatni, — hogy akár maguk az illetők, akár atyáik, nagyatyáik (őseik) kimondottan fölvétettek valamely község kötelékébe — az én véleményem szerint — Szlovenszko lakosságának csak kisebb része tudna. Nagyobb részének csak most kellene magát fölvételni valamely község kötelékébe. Ez persze már nem engedhető meg, mert akinek 1918 év október 18-a előtt egyik községből sem volt illetőségi joga a Csehszlovák Köztársaság mai területén, nem a mi állampolgárunk és idegen nem szerezhet nálunk honi illetőséget.“

„Nem szükséges magyarázni, hogy a L. K. B. álláspontja a közigazgatási hivatalok részéről történő szigorú alkalmazás esetében lehetetlen és esztelen konzekvenciákkal járna. Már ezen okból erősen kételkedni lehet a L. K. B. magyarázatának helyességében. A törvényt mindig úgy kell értelmezni, hogy elérje célját. Tekintettel az állampolgárságról szóló alkotmánytörvényre, nem .. igazolt az x886. évi XXXI. t.-c. xo. §. ily értelmezésbe, hogy ezáltal kétségé váljék a szlovenszko lakosság jelentékeny részének az állampolgársága.“

„Nem szabad a törvényt úgy értelmezni, hogy kétség esetében valaki elvesztse igényét a község általi eltartásra, az állampolgárságra stb., hanem fordítva, a törvényt úgy kell értelmezni, hogy in dubiis azokat a jogokat lehessen elnyerni, amelyek kedvéért a honi illetőség institúciója konstruálva volt. Ily liberális magyarázatot kell adni a törvénynek annál is inkább, mert meghozatala óta egészen 1918 év október 28-ig ebbéli az értelemben volt következetesen interpretálva és végrehajtva a kompetens magyar hatóságoktól is.“

„Nem foglalkozom itt azzal, hogy az idézett 10. §. rendelkezései mai nap is érvényesek-e, avagy a 236/1920 sz. t.-c. 13. §-ának 2. szakasza megszüntette-e azokat? Vítan felül van azonban, hogy 1918 év október 28-a előtt a honi illetőség megszerzését illetőleg Szlovenszkon és Ruszinszkon érvényben voltak az 1886 évi XXII. t.-c.-ben foglalt előírások, és hogy azt a kérdést, hogy valaki Szlovenszkon nyert-e az államfordulat előtt honossági jogot, egyedül az akkor érvényes magyar jog szerint lehet elbírálni. Lehetetlen, hogy az akkor érvényes jog szerint egyszer már megszerzett jogok és igények most, utólag a törvény más értelmezése folytán megszüntetessenek. Ha az egyszer megszerzett jog, azt leginkább csak törvény szüntetheti meg azonban sohasem bízói praxis. Aki már az államfordulat előtt nyert volt a magyar előírások szerint honi illetőséget Szlovenszko, vagy Ruszinszko valamely községében, ezt az illetőséget egyedül új törvény nem ismerheti el, illetve szüntetheti meg, azonban sohasem a L. K. B., vagy bármely más bírósági, vagy közigazgatási hivatal.“

„Kétségtelen tehát, hogy ha valaki az államfordulat előtt, Szlovenszko, vagy Ruszinszko valamely községében a 10. §. szerint nyert honi illetőséget; ezt az illetőséget a L. K. B., vagy egyéb hivatal nem semmisítheti meg.“

Íme, így írt e kérdésről még egy volt cseh miniszter is, a kormány-pártnak égy mai napig oszlopos tagja, de persze meghallgatásra ő sem talált.

Hiába volt minden. Az erőszak boldog volt, hogy belekapaszkodhatott egy bírósági ítélet tekintélyébe. Nemcsak, hogy nem vonták vissza az összes közigazgatási hatóságokhoz már nyomban az ominózus ítélet után kiadott azon rendeletet, hogy a községi illetőségi kérdések elbírlálásánál a fontismertetett végzetes ítéletben leszögezett álláspont szerint járjanak el, hanem még újabb rendelkezés is napvilágot látott arra nézve, hogy zsinórmértékül egyedül csak ezt tekintsek.

A közigazgatási hatóságok természetesen buzgón igyekeztek a vett utasításnak megfelelni s tudomásom szerint 60.000 ember községi illetőségét semmisítették meg ezen az új alapon, tehát körülbelül ugyanannyi családot tettek máról-holnapra hontalanná s amennyiben az illetők köztisztviselők, vagy nyugdíjasok voltak, az állammal szemben fennálló minden törvényes igényektől elestek.

A felvidéki magyarság ekként a cseh kormánynak szabad prédája, Csonka-Magyarország pedig megfullad az onnan kiüldözött és ide kényszerített, foglalkozás nélküli intelligens emberek nagy tömegében, mert ezeket mind elhelyezni természetesen képtelen. Végezetül legyen szabad ezt a közleményemet Malasils szociáldemokrata képviselő úrnak szíves átolvasásra ajánlani, aki a magyar parlamentben azt mondta, hogy Csehszlovákiában az illetőségi ügyeket liberálisabban kezelik, mint nálunk.

Arra nézve, hogy az említett törvényt magyarázat in concreto mit eredményezett, legjellemzőbb lesz a cikkíró és Palkovich Viktor volt képviselő-társa esetének rövid ismertetése.

Én 1899 óta állandóan és megszakítás nélkül Kassán laktam, ahol 1899-től 1906-ig állami tisztviselő, 1906 óta pedig Kassa város főtisztviselője, városi tanácsnok és 1903 óta egyúttal háztulajdonos is voltam, illetve még ma is vagyok. 1920-ban a kassai kerület mandátumával kerültem be, mint képviselő a prágai parlamentbe.

E minőségemben, mint az elnyomott őslakosság jogainak védelmezője, igen kellemetlenné váltam a cseh hatóságok számára, tehát elbántak velem a következőképpen.

Szlovenszko teljhatalmú minisztere 1924 évi április hó 4-én kelt 13.258/1924 számú rendeletével Kassa városának az én községi illetőségemet megállapító 2.123/1919 számú határozatát és ezzel együtt a részemre 1920 évi november 2-án 11.630/1920 szám, továbbá a 223/1922 eln. és 1.533. jkvi szám alatt már cseh hatóságok által kiállított községi illetőségi bizonyítványokat is megsemmisítette és azon az alapon, hogy Kassán községi illetőséggel nem bírok, megsemmisítette csehszlovák állampolgárságomat is.

Ezen határozat ellen nemcsak én, de az ezzel magát autonóm jogaiban megtámadottnak érző Kassa városnak ekkor már részben csehekből álló képviselőtestülete is külön-külön panasszal élt a prágai legfelsőbb közigazgatási bírósághoz.

A városnak a panasz benyújtását elhatározó 1924 évi szeptember 9-én kelt 15.828/1924 sz. és 1924 évi szeptember hó 16-án kelt 20.706/1924 számú határozatait a kassai zsupanatus 1924 évi október hó 6-án kelt határozatával megsemmisítette és utasította a város polgármesterét, hogy a városnak a legfelsőbb közigazgatási bírósághoz beadott panaszát vonja vissza, minek folytán a város közönségének panasa a bíróság elé nem is kerülhetett.

Az én panaszom felkerült a prágai legfelsőbb közigazgatási bírósághoz, de az azt 1925 évi július hó 25-én kelt 12.686/1925 számú ítéletével a fentebb ismertetett önkényes törvényt magyarázat alapján elutasította s ezzel az állampolgárságomat megsemmisítő miniszteri rendeletet jogerőre emelte.

A szlovenszkói és ruszkakrajnai ellenzéki pártok szövetsége a cseh kormánynak a községi illetőségi ügyekben folytatott jogfosztó eljárása miatt az 1925 év folyamán panasszal fordult Genfben a Népszövetséghez. A népszövetség főtűtkársága 1926-ban közzétette a csehszlovák kormánynak erre a panaszra adott válaszát. Eme Benes-féle válasznak az én ügyemre vonatkozó része így hangzik:

„Igaz, hogy Körmeny Ékes Lajos 1899 óta Kassán lakott, azonban 1910 január 1. előtt csak 1903, 1904 és 1905-ben járult hozzá a községi közterhekhez. A község kötelékébe való felvételt csak 1919 évi február hó 23-án kérte, azaz a Csehszlovák állam megalakulása óta. Azelőtt a magyarországi Feketepuszta Dég községben bírt illetőséggel. Adva lévén, hogy 1910 január 1. előtt (nem pedig 1918 október 28-a előtt) nem szerezte meg az illetőséget a jelenlegi csehszlovák területen, külföldi volt, magyar állampolgár és ezért semmisítették meg Kassa község határozatát, amely 1919-ben illetőséget adott neki. Körmeny Ékest nem „űzték ki“, ő saját akaratából hagyta el a csehszlovák köztársaságot, hogy Magyarországon telepedjék le.“

Benes úr eme kifogásaira én a következőkben válaszoltam:

A csehszlovák kormány részéről a népszövetséghez intézett válasziratnak reám vonatkozó pontja egyrészt a valóságnak nem felel meg, másrészt bizonyos tényeket elhallgat.

Nem felel meg a valóságnak, hogy én 1910 év előtt csak három éven át, 1903,1904,1905-ben járultam hozzá a község terheihöz, mert a kezemben levő hivatalos adóbizonylattal is tudok igazolni annyit, hogy az 1910 évet megelőző időben — hiszen csak ez jöhet számításba — 1903, 1904, 1905, 1906 és 1907-ben tényleg fizettem községi pótdót és útdót. Természetesen azután is fizettem, de erről nem vettem ki bizonyítványt.

Nem felel meg a valóságnak, hogy 1918 évet megelőzőleg Dég községben bírtam illetőséggel, mert a tény az, hogy én Dégről, ahol születtem, már 1886-ban, 9 éves koromban elkerültem és 1886-tól 1894-ig a pozsonymegyei Nagyszombatban végeztem középiskolai tanulmányaimat, 1894-től 1898-ig Budapesten voltam egyetemi hallgató, 1898 júniusában Pozsonyba kerültem, mint állami tisztviselő és 1899 szeptember óta megszakítás nélkül Kassán laktam.

Ugyanakkor, amidőn Benes külügyminiszter úr 26 évi állandó kassai tartózkodásom dacára nem ismeri el kassai illetőséget, miként tudja megállapítani Dég községi illetőséget az imént említett adatok mellett, az az ő titka. Tény az, hogy Kassa részéről a községi kötelékbe való felvételt csak 1919-ben, tehát akkor kértem, amikor valamennyiünket felszólítottak, hogy formális községi kötelékbe való felvétel útján is szerezzük meg községi illetőségünket, de kétségtelen, hogy a magyar törvények alapján, nevezetesen az 1886: XXII. törvénycikk 10. §-a alapján 26 évi egyfolytában való Kassán lakással az ottani községi illetőséget megszereztem, mert ott háztulajdonos, adófizető polgár és azonkívül 20 éven át a városnak főtisztviselője voltam. Benes külügyminiszter úr a válaszában egyszerűen agyonhallgatja azt, hogy én 1906 óta egyfolytában a város szolgálatában állottam, agyonhallgatja azt, hogy ott háztulajdonos voltam és vagyok, agyonhallgatja azt, hogy a szlovenszkói teljhatalmú miniszter 13.258/1924 számú határozatával községi illetőséget és állampolgárságomat megsemmisítette, és agyonhallgatja azt, hogy a legfelsőbb közigazgatási bíróság az ezen miniszteri döntés ellen benyújtott panaszomat 1925 évi június 25-én kelt 140/1925 számú határozatával elutasította és ezzel engem minden további jogorvoslattól elzárt.

Nem felel meg a valóságnak az sem, hogy én saját akaratomból hagytam el a csehszlovák köztársaság területét, mert hiszen a kassai rendőrigazgatóság már 1924 szeptember hó i-én kelt 35.759/1924 számú átiratával felszólított engem arra, hogy „tekintettel a pozsonyi teljhatalmú miniszternek 13.258/1924 számú határozatára“, mellyel csehszlovák állampolgárságomat megsemmisítette, mutassam be november 30-ig a rendőrigazgatóságnál „a rám nézve illetékes“ hivatal által kiállított útlevelet.

Közismert tény, hogy a magyar útlevél bemutatására való ilyen felszólítás nem egyéb, mint a köztársaság területéről való kiutasítási eljárás megindítása.

Amíg képviselő voltam és amíg a közigazgatási bíróság ügyemben véglegesen nem döntött, a rendőrigazgatóságnak ezt a felszólítását negligálhattam. Abban a percben azonban, amidőn a legfelsőbb közigazgatási bíróság is szankcionálta a maga ítéletével a miniszternek állampolgárságomat megsemmisítő határozatát és képviselői mandátumom érvénye is megszűnt, egyenesen örülség lett volna továbbra is ott maradnom, mert ezzel kitettem volna magamat annak a veszélynek, hogy a rendőrigazgató az ellenem képviselői működésem ideje alatt szorgalmasan gyűjtött adatok alapján a politikai perek egész sorozatát indítja meg.

Ilyen körülmények között kénytelen voltam a köztársaság területét elhagyni és be nem várva azt, amíg vizsgálati fogságba helyeznek, mert mint külföldi állampolgár, éppen külföldi állampolgárságomra való tekintettel még kaució ellenében sem lettem volna szabadlábra helyezhető. Benes külügyminiszter úr válaszában reám vonatkozó része tehát egyrészt a tényállás elferdítésével, másrészt pedig a legfontosabb tényeknek elhallgatásával előterjesztett rosszhiszemű védekezés.

Hogy a Népszövetség azóta mit csinált ez ügyben, azt nem tudom.

De azt tudom, hogy a csehszlovák kormány ugyanígy semmisítette meg egy volt képviselőtársamnak, dr. Palkovich Viktornak az állampolgárságát is, aki egyfolytában 44 évig volt a csehszlovák területen fekvő színmagyar Guta pozsonymegyei községnek közszeretben álló római katolikus plébánosa. Könnyű megállapítani, hogyha már ezek a jogfosztások velünk, akik védekezni tudunk, megtörténhettek, mennyivel inkább el tudtak bánni mással. Ilyen alapon megsemmisítheti a kormány — és tényleg meg is semmisíti — mindazoknak csehszlovák állampolgárságát, akik neki bármely okból útjában állanak.

KÖRMENDY ÉKES LAJOS.